मैथिली मातृभाषी विद्यार्थीले नेपाली भाषाको सङ्गति व्यवस्थामा गर्ने त्रुटिको अध्ययन

९९

शान्ता नेउपाने
क्याम्पस क्रमाङ्क र शैक्षिक वर्ष : ४८ (२०६८/०६९)
त्रि.वि. दर्ता नं. : ६१२१८११२२००३
दोस्रो वर्षको परीक्षा क्रमाङ्क : २१८०२४४

नेपाली शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त प्रस्तुत शोधपत्र

शोधपत्र पेश गरेको मिति
वि.सं : २०७४।०१।१०
इ.सं. : ३ मई २०१७

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
शिक्षाशास्त्र सङ्काय
जनता बहुमुखी क्याम्पस
नेपाली शिक्षा विभाग
इटहरी, सुनसरी

शोधपत्र भाइभा भएको मिति
वि.सं : २०७४।०८।१७
इ.सं. ३ डिसेम्बर २०१७

प्रतिबद्धता-पत्र

यस शोधकार्यमा कसैको सामग्री अनाधिकृत रूपमा प्रयोग गरिएको छैन । प्रस्तुत शोधपत्र अन्य कुनै पनि उपाधि वा प्रयोजनका लागि प्रस्तुत गरिएको छैन । यस्तो गरिएको पाइएमा नियम अनुसार गरिने जुनसुकै किसिमको प्रक्रिया मेरा लागि मान्य हुने प्रतिबद्धता जाहेर गर्दछु ।

....

शान्ता नेउपाने

शोधार्थी

मिति : २०७४।०५।१४

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

स्थापित : २०४५

(त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन प्राप्त)

व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षाशास्त्र सङ्काय

०२५ - ५८१३००
५८००६४

प.सं.
च.नं.

मितिः २०७४।५।१४

शोध निर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी एम.एड. दोस्रो बर्षका शोधार्थी शान्ता नेउपानेले मेरा निर्देशनमा तयार पार्नुभएको **मैथिली मातृभाषी विद्यार्थीले नेपाली भाषाको सङ्गति व्यवस्थामा गर्ने त्रुटिको अध्ययन** शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र नेपाली शिक्षामा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त उपयुक्त भएकाले यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि विभाग समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

....

सहप्रा. नवीनकुमार शर्मा

शोध निर्देशक

नेपाली शिक्षा विभाग

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

स्थापित : २०४५

(त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन प्राप्त)

व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षाशास्त्र सङ्काय

☎०२५ - ५८१३००
५८००६४

प.सं.
च.नं.

मितिः- २०७४/०८/१७

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी नेपाली शिक्षा विभागका स्नातकोत्तर तहका शोधार्थी शान्ता नेउपानेले ने.पा. शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनका लागि तयार पार्नुभएको **मैथिली मातृभाषी विद्यार्थीले नेपाली भाषाको सङ्गति व्यवस्थापनमा गर्ने त्रुटिको अध्ययन** शीर्षकको शोधपत्र नेपाली शिक्षा स्नातकोत्तर तहका लागि उपयुक्त देखिएकाले मूल्याङ्कनका निमित्त स्वीकृत गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

नाम थर :	हस्ताक्षर :
मदनराज बराल उप-प्राध्यापक (विभागीय प्रमुख)	....
प्रा.डा. पारसमणि भण्डारी (बाह्य परीक्षक) विश्वविद्यालय क्याम्पस, कीर्तिपुर, काठमाडौं ।	पारसमणि भण्डारी
नवीनकुमार शर्मा (शोध निर्देशक)	....

मिति : वि.सं. : २०७४/०८/१७

इ.सं. : डिसेम्बर ३, २०१७

कृतज्ञताज्ञापन

मैथिली मातृभाषी विद्यार्थीले नेपाली भाषाको सङ्गति व्यवस्थामा गर्ने त्रुटिको अध्ययन शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र मैले मेरा श्रद्धेय गुरु सहप्रा. नवीनकुमार शर्माको प्राज्ञिक निर्देशनमा तयार गरेको हुँ । अत्यन्त व्यस्तताको प्रवाह नगरी यस शोधपत्रको प्रारम्भदेखि अन्तिम चरणसम्म आवश्यक प्रेरणा, महत्त्वपूर्ण सुझाव र मार्ग निर्देशन प्रदान गर्नु भएकामा म उहाँप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्र तयार गर्न उत्साहवर्द्धक हौसला र आवश्यक सल्लाह दिनुहुने नेपाली भाषा शिक्षा विभाग जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी, सुनसरीका विभागीय प्रमुख श्रद्धेय गुरु उपप्रा. मदनराज बराल तथा आदरणीय गुरु सहप्रा. तीर्थराज भट्टराई र अन्य गुरूप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । यस शोधकार्यलाई पूर्ण गराउन हरेक क्षण आवश्यक सहयोग गर्नुहुने मेरा मित्रहरूप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । त्यसैगरी शोधप्रस्ताव टाइप गरिदिनुहुने सन्देश नेपालप्रति पनि म कृतज्ञ छु ।

साथै यस शोधपत्रलाई टाइप, प्रुफ, सेटिङ तथा ब्यान्डिङ गरी सहयोग गर्नुहुने सौजन्य डेस्कटप, बिर्तामोड-१, सिनेप्लाजा पश्चिमपट्टिकी मैया बरालप्रति कृतज्ञ छु ।

अन्तमा यस शोधपत्रलाई पूर्णता दिन प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई धन्यवाद दिँदै प्रस्तुत शोधपत्र समुति मूल्याङ्कनका लागि जनता बहुमुखी क्याम्पस, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभाग, समक्ष पेश गर्दछु ।

शोधार्थी
शान्ता नेउपाने
जनता बहुमुखी क्याम्प
इटहरी, सुनसरी

शोधसार

शोध शीर्षक : **मैथिली मातृभाषी विद्यार्थीले नेपाली भाषाको सङ्गति व्यवस्थामा गर्ने त्रुटिको अध्ययन**

शोध निर्देशक : सहप्रा. नवीनकुमार शर्मा

शोधार्थी : शान्ता नेउपाने

क्यामपस विभाग : जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी, सुनसरी, नेपाली शिक्षा विभाग

शैक्षिक वर्ष : २०६८/०६९

पृष्ठ सङ्ख्या : ४१

अध्याय सङ्ख्या : पाँच

समस्या कथन : नेपाली स्वतन्त्र लेखनमा सङ्गति, त्रुटि, निराकरणको अध्ययन गर्नु समस्याको कथन रहेको छ ।

उद्देश्य : नेपाली स्वतन्त्र लेखनमा सङ्गति, त्रुटि, निराकरणको विश्लेषण गर्नु रहेको छ ।

शोधविधि : पुस्तकालयीय अध्ययन विधि तथा अन्तर्वार्ता विधि

निष्कर्ष : मैथिली मातृभाषी विद्यार्थीहरूले दोस्रो भाषाका रूपमा नेपाली भाषा प्रयोग गर्दा बढी त्रुटि गर्ने गरेका छन् । त्यसैले त्यसको निराकरण गर्नु रहेको छ ।

विषयसूची

विषय	पृष्ठ
अध्याय एक : परिचय	
१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्या कथन	२
१.३ अध्ययनको औचित्य र महत्त्व	२
१.४ अध्ययनका उद्देश्यहरू	३
१.५ अध्ययनको सीमा	३
१.६ परिभाषिक शब्द	४
अध्याय दुई : पूर्वकार्यको समीक्षा तथा धारणात्मक संरचना	
२.१ पूर्वकार्यको समीक्षा	५
२.२ पूर्वकार्यको उपयोगिता	१०
२.३ सैद्धान्तिक/धारणात्मक संरचना	११
२.४ त्रुटि विश्लेषणको सैद्धान्तिक परिचय	११
२.४.१ त्रुटिको परिचय र परिभाषा	११
२.४.२ त्रुटि विश्लेषणको उद्देश्य	१२
२.४.३ त्रुटि विश्लेषणको महत्त्व र उपयोगिता	१२
२.४.४ त्रुटिका स्रोत तथा कारक तत्त्वहरू	१३
२.४.५ त्रुटिका सम्भाव्य क्षेत्रहरू	१४
२.४.६ त्रुटिको वर्गीकरण	१४
२.४.७ त्रुटि विश्लेषण पद्धति	१७
२.४.८ त्रुटिको वर्णन	१८
२.४.९ पदसङ्गतिगत सम्बन्धी त्रुटि	१८
अध्याय तीन : अध्ययनको प्रक्रिया/विधि	
३.१ अध्ययनको ढाँचा	२१
३.२ जनसङ्ख्या र नमुना	२१
३.३ नमुना छनोट विधि	२१
३.४ तथ्याङ्क सङ्कलनका साधन	२१
३.५ तथ्याङ्क विश्लेषण र व्याख्या प्रक्रिया	२२

अध्याय चार : नतिजा/परिमाण र छलफल

४.१ नतिजा परिणाम २३

४.१.१ कर्ता र क्रियाको सङ्गति २३

४.१.२ कर्म र क्रियाको सङ्गति २३

४.१.३ विशेषण र विशेष्यको सङ्गति २४

४.१.४ भेदक र भेद्यको सङ्गति २५

४.१.५ नाम र सर्वनामको सङ्गति २५

४.१.६ व्याकरणिक कोटिका आधारमा त्रुटिको अवस्था २६

४.२ छलफल/व्याख्या २६

४.२.१ कर्ता र क्रियाको सङ्गति २६

४.२.२ कर्म र क्रियाको सङ्गति २७

४.२.३ विशेषण र विशेष्यको सङ्गति २८

४.२.४ भेदक र भेद्यको सङ्गति २९

४.२.५ नाम र सर्वनामको सङ्गति २९

४.३ मैथिली भाषामा सङ्गति व्यवस्था ३०

४.३.१ कर्ता र क्रियाको सङ्गति ३०

४.३.२ कर्म र क्रियाको सङ्गति ३१

४.३.३ विशेषण र विशेष्यको सङ्गति ३२

४.३.४ भेदक र भेद्यको सङ्गति ३२

४.३.५ नाम र सर्वनामको सङ्गति ३३

अध्याय पाँच : सारांश तथा निष्कर्ष

५.१ सारांश ३७

५.२ निष्कर्ष ३८

५.३ उपयोगिता ३९

५.३.१ नीतिगत तह ४०

५.३.२ कार्यान्वयन तह ४०

५.३.३ आगामी अनुसन्धानका लागि शीर्षकहरू ४१

सन्दर्भसामग्री सूची

परिशिष्ट

तालिका सूची

तालिका नं.	पृष्ठ
४.१ : कर्ता र क्रियाको सङ्गति	२३
४.२ : कर्म र क्रियाको सङ्गति	२४
४.३ : विशेषण र विशेष्यको सङ्गति	२४
४.४ : भेदक र भेद्यको सङ्गति	२५
४.५ : नाम र सर्वनामको सङ्गति	२५
४.६ : व्याकरणिक कोटिका आधारमा त्रुटिको अवस्था	२६

सङ्क्षिप्त शब्द सूची

सङ्क्षिप्त रूप	**पूर्ण रूप**
उनपा	उप महानगरपालिका
गाविस	गाउँ विकास समिति
त्रिवि	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
नपा	नगरपालिका
प्रअ	प्रधानाध्यापक
प्राडा	प्राध्यापक डाक्टर
मावि	माध्यमिक विद्यालय
विव्यस	विद्यालय व्यवस्थापन समिति
सामावि	सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय